

The basic method of the Northern French school in the 12th Century

R. Joseph Qara (12th century Northern France) on שמואל א, א, 17:

<p>But know this: when the prophecy was written, it was written complete, with its meaning and everything necessary [to uncover it], so that future generations would not err in interpreting it, and nothing is missing from its place. There is, therefore, no need to import proofs from elsewhere, and not from the midrash, for the Torah was given in complete form, and written in complete form. The midrash of our Rabbis is to glorify the Torah, that it may be more magnificent, but anyone who does not know the contextual meaning of Scripture (<i>peshuto shel migra</i>), and tends after its midrash, is like one swept away in the river's floodwaters, and floating on the deep rushing water, who grabs on to anything his hand can reach in order to be saved. But if he had set his heart on the word of God, he would search for the word's meaning in context (<i>pesher ha-davar u-fshuto</i>), and would be able to fulfill what is written, "If you seek it like silver, and search for it like treasures, then you will understand the fear of God, and find divine knowledge" (Proverbs 2:4-5).</p>	<p>אך דע לך, כשנכתבה הנבואה, שלימה נכתבה עם פתרונה וכל הצורך, שלא יכשלו בה דורות הבאים, וממקומו אין חסר כלום. ואין צריך להביא ראיה ממקום אחר, ולא מדרש, כי התורה – תמימה נתנה, תמימה נכתבה, ולא תחסר כל בה. ומדרש חכמינו – כדי להגדיל תורה ויאדיר, אבל כל מי שאינו יודע פשוטו של מקרא, ונוטה לו אחר מדרשו של דבר, דומה לזה ששטפתהו שבולת הנהר ומעמקי מים מציפין, ואוחז כל אשר יעלה בידו להינצל. ואלו שם לבו אל דבר ה', היה חוקר אחר פשר דבר ופשוטו, ומוצא לקיים מה שנאמר, אם תבקשנה ככסף, וכמטמונים תחפשנה, אז תבין יראת ה' ודעת אלהים המצא (משלי ב 4-5).</p>
---	---

Rashbam's self-presentation and reflections on the evolution of *peshat* commentary

<p>"These are the <i>toledot</i> of Jacob" – lovers of wisdom should be wise and understand what our Rabbis taught us: a biblical text always retains its contextual understanding. Even though the most important part of the Torah came to teach us, and to inform us, through the hints in the text, the <i>haggadot</i>, the <i>halakhot</i>, and the laws – through superfluous text, and through the 32 hermeneutical principles of R. Eli'ezer son of R. Yose the Galilean, and through the 13 hermeneutical principle of R. Ishmael.</p>	<p>אֵלֶּה תְּלֻדֹת יַעֲקֹב – יִשְׁכִּילוּ וַיְבִיֵנוּ אוֹהֲבֵי שְׂכַל מַה שְּׁלִימְדוֹנוּ רְבוּתֵינוּ כִּי אֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִיַּד פְּשׁוּטוֹ, אִפְּ כִי עֵיקְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה בֵּאת לְלַמְדֵנוּ וְלִהְיוֹדֵיעֵנוּ בְּרֵמִיזַת הַפֶּשֶׁט הַהֲגֵדוֹת וְהַהֲלָכוֹת וְהַדְּיִינִין עַל יְדֵי אֵרִיכוֹת הַלְשׁוֹן וְעַל יְדֵי שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם מִיּוֹדוֹת שֶׁל ר' אֵלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵי הַגַּלִּילִי וְעַל יְדֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִיּוֹדוֹת שֶׁל ר' יִשְׁמַעֲאֵל.</p>
<p>Earlier sages, because of their piety, busied themselves dealing with the <i>derashot</i>, which are the essence, and as a result were not accustomed to the depths of the contextual meaning of Scripture (<i>'omeq peshuto shel migra</i>), and because the Sages said, "Do not have your children spend too much time on <i>higgayon</i>" (see B. Berakhot 28b, and Rashi there), and they also said, "One who deals with Scripture, this is good but not entirely good; one who deals with Talmud, there is no greater good" – therefore the early sages were not accustomed to the contextual meanings of Scripture. For example, in [Bavli] Shabbat [63a] it says, "[Rav Kahana said,] I was eighteen years old, and I had learned the entire Talmud, and I did not know that a scriptural text always retains its contextual meaning."</p>	<p>וְהֵרֵאוּ שׁוֹנִיִּים מִתּוֹךְ חֲסִידוֹתֵם נִתְעַסְקוּ לְנֻטוֹת אַחֲרֵי הַדְּרָשׁוֹת שֶׁהֵן עֵיקֶר, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ לֹא הוֹרְגְלוּ בְּעוֹמֵק פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא; וְלִפִּי שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמִים אֵל תְּרַבּוּ בְּנֵיכֶם בְּהַגְיוֹן, וְגַם אִמְרוּ הַעוֹסֵק בְּמִקְרָא מִדָּה וְאֵינָה מִדָּה הַעוֹסֵק בְּתַלְמוּד אֵין לֶךְ מִדָּה גְדוּלָה מְזוֹ, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ לֹא הוֹרְגְלוּ כָל כֵּךְ בְּפִשׁוּטֵן שֶׁל מִקְרָאוֹת, וְכַדָּא' בְּמַסְכַּת שֶׁבֶת הוּינָא בַר תַּמְנִי סְרִי שְׁנִין וּגְרַסִּינִי כּוֹלָה תַלְמוּדָא וְלֹא הוּהּ יְדַעְנָא דֵאֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִיַּד פְּשׁוּטוֹ.</p>
<p>My grandfather, our teacher Shlomo, the father of my mother, who lit up the eyes of the Diaspora, who interpreted Torah, Prophets' and Writings, set his heart to explain the contextual meanings of the text. But I, Shmuel son of Meir his son-in-law (may his memory be for a blessing), disputed with him and in front of him, and he admitted to me that if he had the opportunity, he would have to write new commentaries, according to the interpretations which present themselves anew every day.</p>	<p>וְגַם רַבְנוּ שְׁלֹמֹה אַבִּי אִמִּי מֵאִיר עֵינַי גּוֹלָה שְׁפִירַשׁ תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתּוּבִים נָתַן לֵב לְפָרֵשׁ פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, וְאִפְּ אֲנִי שְׂמוּאֵל ב"ר מֵאִיר חֲתָנוּ זצ"ל נִתּוֹכַחְתִּי עִמּוֹ וּלְפָנָיו וְהוּדָה לִי שְׂאִילוֹ הִיָּה לוֹ פְּנֵאִי הִיָּה צִרְיָן לַעֲשׂוֹת פְּרוּשִׁים אַחֲרָיִם לִפִּי הַפֶּשֶׁטוֹת הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם.</p>

The Results 1: Literary sensitivity – the case of “staircase parallelism”
The discussion in Northern France regarding **מינה וי נאדרי בפת, מינה וי תרעץ אויב** (שמ' טו 6)

Rashbam's commentary to שמות טו 6:

“Your right hand, O Lord” – you are who “glorified in strength” – it shall “smash the enemy.” This verse is like:	מינה וי – שאתה נאדרי בפת היא תרעץ אויב. ... ומקרא זה כעין .
“The rivers lifted, O Lord, the rivers lifted their voices” (Psalm 93:3),	נשאו נהרות ה', נשאו נהרות קולם (תהלים צג, ג),
“Until when shall the wicked, O Lord, until when shall the wicked exult?” (Psalm 94:3),	עד מתי רשעים ה', עד מתי רשעים יעלזו (תהלים צד, ג),
“For lo, your enemies, O Lord, for lo, your enemies shall be lost” (Psalm 92:10).	כי הגה איביך ה', כי הגה איביך יאבדו (תהלים צב, י),
Its first half does not complete the thought, but the second half comes, repeats, and completes the thought. But the first half does name the subject of the sentence.	חציו הראשון אינו מסיים דברו עד שיבא חציו האחרון וכופלו, ומשלים דברו, אך בחציו הראשון מזכיר במי הוא מדבר.

Commentary of the Tosafists to בראשית מט 22:

“A fruitful vine is Joseph, a fruitful vine by a spring”: it is the way of the verse to begin a thought, and not to complete it, then to repeat, begin again, and complete it, as in:	בן פרת יוסף בן פרת עלי עין: דרך הפסוק להתחיל דברו ואינו גומרו, ואחר כך חוזר ומתחיל וגומר, כגון
“The rivers lifted, O Lord” – but it did not explain <i>what</i> they lifted – and then it explains, “the rivers lifted their voices”;	נשאו נהרות ה' – ולא פירש מה נשאו – ואחר כך מפרש, נשאו נהרות קולם,
so, too, “Your right hand, O Lord, glorified in strength” – but it did not explain what it shall do – and then it explained, “it shall smash the enemy”;	וכן מינה וי נאדרי בפת – ולא פירש מה תעשה – ואחר כך פירש, תרעץ אויב,
so, too, “For lo, your enemies, O Lord...”	וכן כי הגה איביך ה'.
All of this was established by R. Shmuel, and when his grandfather R. Shlomo would read these texts, he would call them “Shmuel's verses,” in honor of him.	כל זה מיסוד רבינו שמואל, וכשהיה רבי שלמה זקנו מגיע לאותן פסוקים היה קורא אותן פסוקי שמואל על שמו.

Rashi's commentary to שמות טו 6

1. מינה וי – שתי פעמים: כשישראל עושין את רצונו של מקום, השמאל נעשית ימין להציל את ישראל, וימין השנית תרעץ אויב.
2. ולי גראה אותה ימין עצמה תרעץ אויב, מה שאי אפשר לאדם לעשות שתי מלאכות ביד אחת.
3. ופשוטו של מקרא: מינה וי נאדרי בפת, מה מלאכתה? מינה וי תרעץ אויב, וכמה מקראות דוגמתו: כי הגה איביך ה', כי הגה איביך יאבדו (תהלים צב, ג), עד מתי רשעים ה', עד מתי רשעים יעלזו (תהלים צד, ג), נשאו נהרות ה', נשאו נהרות קולם (תהלים צג, ג), לא לנו יהוה לא-לנו, [כי לשמך תן כבוד] (תהלים קטו א), אענה, נאם ה', אענה את השמים (הושע ב כג), אנכי לה', אנכי אשירה (שופטים ה ג), לולי ה' שיהיה לנו, יאמר נא ישראל, לולי ה' שיהיה לנו בקום עלינו אדם, [אזי חיים בלעונו] (תהלים קכד א-ג), עורי עורי דבורה, עורי עורי דברי שיר (שופטים ה יב), תרמסנה רגל רגלי עני פעמי דלים (ישעי' כו ו), ונתן ארצם לנתלה [כי לעולם חסדו], נתלה לישראל עבדו [כי לעולם חסדו] (תהלים קלו כא - כב).

For a modern summary discussion of “staircase parallelism,” see Wilfred G. E. Watson, *Classical Hebrew Poetry: A Guide to Its Techniques* (New York: T & T Clark, 2005 [originally 1984]), 150-156.

More on Rashbam's attitude towards Rashi's commentary

Rashbam's programmatic introduction to ספר ויקרא

<p>One who sets his heart on the word of our Creator should not move from the arguments of my grandfather, our teacher Shlomo, and should not neglect them, for most of the halakhot and <i>derashot</i> therein are close to the contextual meanings of the biblical texts, [and from their superfluities or from the changes] in expression, all of them can be learned. The best is to grasp firmly what I have interpreted, and to also not set aside that. The book of Leviticus has many laws in it, and, wise people, study my grandfather's interpretations well, for I will not elaborate here except when there is something to say about the contextual interpretations of the texts.</p>	<p>ואשר שם לבו לדבר יוצרינו אל יזוז מנימוקי זקני רבנו שלמה ואל ימוש מהם, כי רוב הלכות ודרשות שבהם קרובים לפשוטי המקראות, [ומיתורם או משינוין] הלשון יש ללמוד כולם, וטוב אשר תאחוז בזה אשר פירשתי וגם מזה אל תנח ידיך. ספר ויקרא הלכות מרובות יש בו. והתבוננו החכמים בפרושי זקני, כי לא אאריך אלא במקומות שיש לפרש פשוטי מקראות.</p>
--	---

Results 2: Radical *peshat* with no regard for Hazal, even in *halakhah*

Case 1: *Tefillin*

שמות יג, ח-ט

¹ "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל-יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עַיִנֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בְּיַד הַזֶּקֶה הוֹצֵאתָ ה' מִמִּצְרָיִם."

רשב"ם על אתר

<p>"As a sign on your arm" – according to the depth of the contextual meaning (<i>ameq peshuto</i>), this should be a remembrance always <u>as if</u> it were written on your arm, as in "place me like a seal on your heart, like a seal on your arm" (Shir ha-Shirim 8:6).</p>	<p>לאות על-ידיך - לפי עומק פשוטו, יהיה לך לזכרון תמיד כאילו כתוב על ידך, כעין שימני כחותם על-לבך כחותם על-זרועך (שיר השירים ת, ו).</p>
--	--

Case 2: The four(?) *shomrim*

שמות כב, ו-יב

¹ כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶסֶף או כְּלִים לְשֹׂמֵר, וְגַב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגָּנֵב יִשְׁלַם שְׁנָיִם.
² אִם-לֹא יִמָּצֵא הַגָּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל-הַבַּיִת אֶל-הָאֱלֹהִים אִם-לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֲכַת רֵעֵהוּ...
³ כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ חֲמוֹר או שׂוֹר או שֶׁה וְכָל בְּהֵמָה לְשֹׂמֵר וּמֵת או נִשְׁבַּר או נִשְׁבָּה אִין רָאָה שִׁבְעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם-לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֲכַת רֵעֵהוּ וְלִקַּח בְּעֵלְיוֹ וְלֹא יִשְׁלַם.
⁴ וְאִם גָּבַב וְגַב מִעֲמוֹ יִשְׁלַם לְבָעֲלָיו.
⁵ אִם טָרַף וְטָרַף יִבְאֵהוּ עַד הַטָּרְפָה לֹא יִשְׁלַם.

Rashi

<p>"If a man gives to his fellow a donkey or an ox" – the first paragraph was said about a unpaid watchman (<i>shomer hinnam</i>), and he is therefore exempted in the case of theft...but this second paragraph was said about a paid watchman (<i>shomer sakhar</i>), and he therefore not exempted if the object is stolen....</p>	<p>כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ חֲמוֹר או שׂוֹר – פְּרִשָׁה רִאשׁוֹנָה נֹאמְרָה בְּשׂוֹמֵר חֲנָם, לְפִיכָךְ פֶּטֶר בּוֹ אֶת הַגָּנְבָה... וּפְרִשָׁה זוֹ אֲמֹרָה בְּשׂוֹמֵר שָׂכָר, לְפִיכָךְ אִינוּ פֶּטוּר אִם נִגְנְבָה....</p>
---	---

¹ For the text and its proper location, see Itamar Kislev, "ואשר שם לבו לדבר יוצרינו": החיגוד המתודולוגי של רשב"ם, "Tarbiz 73 (2004), 225-237.

Rashbam

<p>“If a man gives his fellow silver or vessels, etc.” – in this paragraph it exempts the watchman from theft or loss of the object, but in the second paragraph it obligates him in such cases. Our Rabbis explained that the first is the case of an unpaid watchman (<i>shomer binnam</i>) and the second is the case of a paid watchman (<i>shomer sakbar</i>). But according to the contextual meaning of Scripture, the first paragraph – in which it says, “if a man gives to his fellow <u>silver or vessels</u> to guard” – deals with the case of guarding moveable objects, and he gave them to the watchman to guard them in his house, along with the rest of his own objects. Therefore, if they are stolen from his house, he is exempt, since he did what he was supposed to do. But the second paragraph – in which it says “if a man gave his fellow a donkey, or an ox, or a sheep, or any animal to guard” – animals graze in the fields, so certainly when he entrusted them to the watchman, it was with the understanding that he would guard them from thieves out in the field. So if they were stolen, he is liable.</p>	<p>פי יתן איש אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף או כְּלִים וגו' – בפרשה זו פוטר את השומר מגנבה ואבידה, ובפרשה שנייה מחייבו בגניבה ואבידה, ופירשו רבותינו ראשונה בשומר חנם, שניה בשומר שכר. ולפי פשוטו של מקרא, פרשה ראשונה – שכתוב בה פי יתן איש אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף או כְּלִים לְשֹׁמֵר – מטלטלין הם, ולשומרם בתוך ביתו כשאר חפציו נתגנו לו. לפי[כך], אם נגנבו בביתו, פטור, כי שמרן כשמירת חפציו. אבל פרשה שנייה – שכתוב בה פי יתן איש אֶל רֵעֵהוּ חֲמוֹר או שׁוֹר או שֶׁה וְכָל בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר – ודרך בהמות לרעות בשדה, ודאי כשהפקידם על מנת לשומרם מגנבים הפקידם לו, ולכן אם נגנבו חייב.</p>
--	--

Case 3: Shabbat

מוצו 'ויהי ערב ויהי בקר' לפי חז"ל – משנה חולין ה, יג

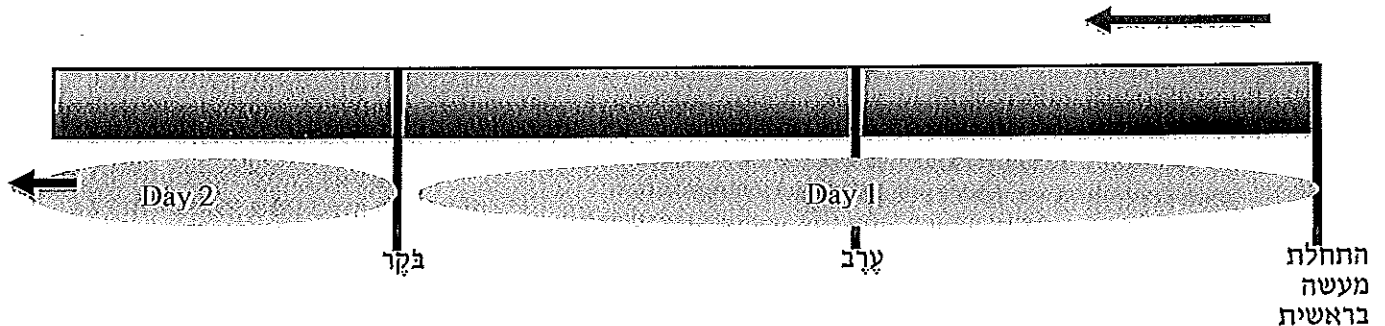
יום אֶחָד האמור באותו וְאֵת בְּנֵי (ויקרא כב, כח) – היום הולך אחר הלילה. את זו דרש שמעון בן זומא: נאמר במעשה בראשית יום אֶחָד (בראשית א, ה), ונאמר באותו וְאֵת בְּנֵי יום אֶחָד (ויקרא כב, כח), מה יום אֶחָד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה, אף יום אֶחָד האמור באותו וְאֵת בְּנֵי היום הולך אחר הלילה.

רשב"ם לבראשית פרק א'

<p>(5) “It was evening, it was morning” – it does not say here “it was <u>night</u> and it was <u>day</u>,” but rather “it was evening” – the first day ended, and the light set, and then “it was morning” – the break of the night, for dawn rose. At that point, the first of the six days of Creation, which God mentioned in the Ten Commandments, was completed, and then began the second day, “and the Lord said let there be a platform.” The text did not come to teach that the evening and morning comprise one day, because the only thing we needed explained was how the six days happened – the day broke, and the night ended, thus ending the first day and beginning the second.</p>	<p>(ה) ויהי ערב ויהי בקר - אין כתיב כאן ויהי לילה ויהי יום אלא ויהי ערב, שהעריב יום ראשון ושיקע האור, ויהי בוקר, בוקרו של לילה, שעלה עמוד השחר. הרי הושלם יום א' מן ה' ימים שאמר הק' ב' הדברות, ואח"כ התחיל יום שיני, ויאמר אלהים יהי רקיע. ולא בא הכתוב לומר שהערב והבקר יום אחד הם, כי לא הצרכנו לפרש אלא היאך היו ששה ימים, שהבקר יום ונגמרה הלילה, הרי נגמר יום אחד והתחיל יום שיני:</p>
<p>(8) “It was evening, it was morning, the second day” – the day began to set, and then “it was morning” of the second day – now the second of the six days which God mentioned in the Ten Commandments was complete, and now the third day began <u>in the morning</u>.</p>	<p>(ח) ויהי ערב ויהי בקר יום שני - שנטה היום לערוב ואח"כ ויהי בקר של יום שני. הרי נגמר יום שני מששת הימים שאמר הקב"ה בעשרת הדברות והתחיל עתה יום שלישי בבקר.</p>

Martin Lockshin, *Rabbi Samuel ben Meir's commentary on Genesis* (Lewiston, NY: Mellen, 1989), 38:
 Rashbam softens his stand somewhat by saying that the text is not interested in making a statement about when a day *ought* to begin. It is only interested in telling us how those first six days of creation actually took place.”

<p>“At the beginning of God’s creating” – the wise should know that all the words of our Sages, and their <i>derashot</i>, are correct and true. ...</p>	<p>בראשית ברא אלהים – יבינו המשכילים כי כל דברי רבוהינו ודרשותיהם כנים ואמתים. ...</p>
<p>But this is the essence of its contextual meaning, according to the way of Scripture, which is in the habit of prefacing information, explaining something not needed, because of what will be mentioned at a later point. For example, it says, “Shem, Ham, and Japhet,” and it says, “and Ham was the father of Canaan.” [This is useless information], but <u>later</u> it says “cursed by Canaan,” and if we did not know who Canaan was, we would not know why Noah cursed him ... and so, too, in a number of places.</p>	<p>אך זה הוא עיקר פשוטו לפי דרך המקראות: שרגיל להקדים ולפרש דבר שאין צריך בשביל דבר הנזכר לפניו במקום אחר. כדכת' שם חם ויפת וכת' וחם הוא אבי כנען, אלא מפני שכת' לפניו ארור כנען ואילו לא פורש תחילה מי כנען לא היינו יודעין למה קללו נח ... וכן בכמה מקומות.</p>
<p>This entire section, too, regarding the creation during the six days, Moses our Teacher prefaced it, to explain what God would say at the time of the giving of the Torah, “Remember the day of the Sabbath to sanctify it...for the Lord make the heavens and the earth, the sea and all that is in them, <u>in six days</u>, and rested on the seventh day.” Therefore it says “It was evening, it was morning, the sixth day” – the same sixth day which is the completion of the six days, mentioned by God when he gave the Torah. Therefore Moses told this to Israel, to let them know that the word of God is true, and to tell them, “Do you think the world has always been constructed the way you see it now, full of all good? It was not so, but rather, at the beginning...”</p>	<p>גם כל הפרשה הזאת של מלאכת ששה ימים הקדימה משה רבינו לפרש לך מה שאמר הק' בשעת מתן תורה זכור את יום השבת לקדשו ... כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בהם וינח ביום השביעי, וזהו שכת' ויהי ערב ויהי בקר יום הששי – אותו ששי שהוא גמר ששה ימים שאמר הקב"ה במתן תורה. לכן אמר להם משה לישראל, להודיעם כי דבר הקב"ה אמת, וכי אתם סבורים שהעולם הזה כל הימים בנוי כמו שאתם רואים אותו עכשיו מלא כל טוב? לא היה כן, אלא בראשית ברא אלהים וגו' ...</p>

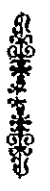
במדבר י"א 22: Rashbam on midrash: learning process, and discussion of public figure

<p>"From the Graves of Desire the nation journeyed Hazerot, and they were in Hazerot." According to the contextual meaning, the nation journeyed from the Graves of Desire to Hazerot, and they were <i>there</i>, in Hazerot, meaning that they remained there until Miriam re-entered [the camp], and therefore Scripture added the clause, "they were in Hazerot."</p>	<p>מקברות התאונה נסעו העם חצרות ויהיו בחצרות - לפי הפשט, מקברות התאונה נסעו העם חצרות ויהיו שם בחצרות, כלומר נתעכבו שם עד האסף מרים, ולכך האריך בלשונו לומר ויהיו בחצרות.</p>
<p>But there is an aggadic midrash in the Sifre at the end of the <i>parashah</i>: "At the end the nation journeyed from Hazerot and the encamped in the Wilderness of Paran' (Num 12:16) – were there two places named Hazerot, that they journeyed from one and camped in the other, and journeyed from the other and encamped in the first?"</p>	<p>ומדרש אגדה בסיפרי בסוף הפרשה, ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן (במדבר י"ב, טז). וכי שתי חצרות היו, שנסעו מזו וחנו בזו, ונסעו מזו וחנו בזו?</p>
<p>My teachers were puzzled by this, and I was asked about it in Paris, so I explained it in a lecture: we learn from the beginning of the <i>parashah</i>, when it says "the nation journeyed from the Graves of Desire Hazerot, and they were in Hazerot," on this is written in the Sifre, "this was at the time that Miriam was struck with leprosy." At the end, then, when it repeats and completes the thought, in the final verse of the <i>parashah</i>, "at the end the nation journeyed from Hazerot," [and the midrash asks,] "are there two Hazerot?" The verse is interpreted this way midrashically because it does not say "The nation journeyed from the Graves of Desire <u>and encamped in Hazerot</u>," like it says in all the other journeys and encampments, where it says "they journeyed" and "they encamped," but it says instead "the nation journeyed from Graves of Desire Hazerot," which sounds like they traveled <u>from</u> Hazerot, and then again "they were in Hazerot" – they must have returned to Hazerot. When the first tribes journeyed, but the <i>mishkan</i> was not yet taken down and the Levites hadn't yet set out, and Moses, Aaron, and Miriam were still in the camp of the Levites, God suddenly called to them, and Miriam was struck with leprosy, so they returned back. Miriam re-entered after seven days, "at the end the nation journeyed from Hazerot and they encamped in the Wilderness of Paran."</p>	<p>ומסופק לרבתי ונשאלתי עליו בפריש, ופירשתי בדרשה: כי זו אנו למדין מתחילת הפרשה שכתוב בה מקברות התאונה נסעו העם חצרות ויהיו בחצרות, ועל פסוק זה כתיב בסיפרי, "זה היה בשעה שנצטרעה מרים", וסוף דבר חוזר ומסיימו בפסוק האחרון של פרשה "ואחר נסעו העם מחצרות וכי שתי חצרות היו וכי", ופסוק זה הוא נדרש [מדלא כתב] מקברות התאונה נסעו העם ויחנו בחצרות, כשאר כל מסעות וחניות שכת' בהן ויסעו ויחנו, אלא מקברות התאונה נסעו העם חצרות, משמע כי העם נסעו [כמו כן] מחצרות, ואחר כך ויהיו בחצרות - שחזרו לאחוריהם בחצרות, שכשנסע דגל הראשון מחצרות, ועדיין לא הורד המשכן [ולא נסעו הלויים], ומשה ואהרן ומרים שהיו עדיין במחנה לוי, קרא להם הק' פתאום ונצטרעה מרים וחזרו לאחוריהם ונאספה מרים מצרעתה לסוף שבעה, ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן.</p>
<p>This entire <i>derashah</i> I later found in the Mekhilta on <i>parashat Beshalah</i>, on the first verse. And later I found it in the response of R. Kalonymous of Rome (11th century, Rome and Worms), in agreement with my view.</p>	<p>וכל דרשה זו מצאתי במכילתא בפרשת בשלח כולה בפסוק הראשון. ושוב מצאתיה בתשובות ר' קלונימוס איש רומי כמותי.</p>
<p>Also what is written in the Mekhilta about the verse "Israel journeyed from Raamses to Sukkot' (Exodus 12:37), about this it is said, 'I carried you on eagles' wings' (Exodus 19:4)," I explained to the questioners: because it does not say "Israel journeyed from Raamses <u>and encamped in Sukkot</u>," this tells you that the moment they left Raamses they arrived at Sukkot, and the same hour that they left Raamses, they also left Sukkot – this, indeed, is "eagles' wings."</p>	<p>וגם מה שכתוב במכילתא ויסקעו בני ישראל מרעמסס ספתה (שמות י"ב, לז), על זה נאמר ונאשא אתכם על-כנפי נשרים (שמות י"ט, ד), ופירשתי לשואלים, לפי שאין כתוב שם ויסקעו בני ישראל מרעמסס ויחנו ספתה, לומר לך שלפי שעה באו מרעמסס לסוכות, ובשעה שנסעו מרעמסס נסעו כמו כן מסוכות וזהו כנפי נשרים.</p>

ידי בשנת ארבעת אלפים ותשע מאות ותשע עשרה בחודש ליל שבת בארבעת
עשר יום לחדש טבת, ואני אברהם הספרדי, הנקרא "אבן עזרא", הייתי בעיר
אתה מערי' הוא הנקרא "קצה הארץ", שהוא בגבול השביעי מנובלות הארץ
הנושבת? ואני הייתי ישן ושנתני ערבה לי. ואראה בחלום והנה עומד לנגדי
כמראה גבר ובידו אגרת ותנומה. ויען ויאמר אלי: "קח זאת האגרת ששלחה
אליך השבת". ואקור ואשתחה לוי ואבדך את השם אשר נתנה לנו, אשר כבר
התכבוד. ואתשנה בשתי ידי, וידי נשפו מל, ואקראנה ותויי כפי כדבש למחוק.
אך בקראי הסודים והאחרונים הם לבי בקרבי וכמעט יצאה נפשי. ואשאל את

1. השם "אבן עזרא" היה שם משפחה וכן אברהם ולא שם איבי. וראו בעלי התוספות שו"ת
א"ת ש"פ של רבי אברהם אבן עזרא (ראב"ט) ברוגמה על שם משפחה "בחונוכו. פירוש
בענין שם משפחתו שם לוי...במך וכן אברהם אבן עזרא שכל בני משפחתו היו נקראים
כך" (תענית ב ב, ד"ה "בחונוכו").
2. "הישור מולק לשבעה חלקים ומדרום לצפון" (פרוש קהלת א י"א). ובספר כלי נחשת
(שער א, ע"ז) כתב: "הישור הוא בטת צפת, והוא מולק לשבעה חלקים, נקראים
אומקום או אקלומים". רבי אברהם בר חייא (ראב"ט) הוסיף: "ואקלים השביעי
מתחיל מתחת הששי וחלוך עד בית מעלות חוצי מאופן המישור צפונה. ויעבד הארץ
ס"ז שעות ישורת והקפור זו שעות והוא פחותל בטת מדרום מארצות היריחים והאמת
הנקראת אשקלמש, לכל שוכני בדישפריא רבה ובדישפריא ועירת, ושאר הארים אשר בים
אוקינות ובבסת בכלל האקלים הוה. וכל שוכני פשת צפון עד מדרום ס"ז מעלה נוספים
הם אל תחת האקלים השביעי" (צוות ואדן, שער א, ע"ב 42-43).

THE SABBATH EPISTLE OF
RABBI ABRAHAM IBN EZRA
(*iggeret haShabbat*)

TRANSLATED AND ANNOTATED BY
Mordechai S. Goodman

KTAV Publishing House, Inc.
Jersey City, New Jersey

רארד נרד אם אתן שנת לעיני אחר צאת יום הקדש עד אכונב אגרת ארוכה לכאן מתי ראשית יום התורה, להזים מכשול ולהסיר פח ומקוש. כי כל ישראל, הפרושים גם כל הצדוקים עממם, יורעים כי לא נכתבה פרישת באשית, מעשה ה' בכל יום, רק בעבור שידעו שגמרי התורה איך ישמרו השבת שישבנו כאשר שבת השם הנכבד, לספור ימי השבוע, הנה אם היה טף יום הששי בקי יום השביעי, היה לנו לשמור הלילה הבא. והנה זה הפירוש מתנה כל ישראל, במרח ובמעור, גם הקורנבים גם הזדוקים, גם החיים גם המתים. והמאמץ בפירוש הקשה הזה ינקום ה' נקמת השבת ממנו. המקורא אותו בקל גודל תרבק לשונו לחוב. גם הטופר הכותב אותו בפירוש התורה זורעו יבוש הרכי ועין ימיעו כחה תכחה.

וזאת היא תחלת האגרות:

העומד לגמרי: "מה פשעי ומה השאתני כי מהזים שידעתי את השם הנכבד אשר בראני, ולמדתי מצותי, לעולם אתה את השבת, וכטוב בואה הייתי יוצא לקראתה בכל ליל. גם הייתי בנצחתי משלח אותה בשמחה ובשירים. ומי בכל עבדיה כמותי נאמנו ופרעו שלחה אלי זאת האגרותי" והיא זאת:

וְבַעֲיַת פְּעֻשׁוֹת הַיְּבוּרִים,	אֲנִי שֵׁפֶת עֲשֵׂתוֹת יְהוָה יְקִיָּים,
כִּרְיִת עוֹלָם לְכָל דּוֹרוֹת הַיּוֹרִים.	וְכִי הָשֵׁם וְגַם בְּכִי אֲנִי אֹת
וְכִי כָּתוּב בְּרִאשִׁית הַסְּפָרִים.	וְכִי כָל פְּעֻשׁוֹי פְּלֵא אֲלֵהֶם.
לְמַעַן אֲהַיֶּה טוֹפֵת לְדוֹרִים.	וְלֹא בָרַד פִּילִם שֵׁפֶת אֲנִי מֵן,
וּפְרָעוּצֵי לְעַם שִׁבְכֵי קְבוּרִים.	אֲנִי עֵצֶה לְדוֹרִים עַל אֲמִתִּי,
וְשִׁשִּׁים בִּי זְקוּיִם עִם זְקוּרִים.	אֲנִי חֲזוֹת וְכוּרִים עִם נְקֻמוֹת,
וְכִי לֹא יִפְרֹדוּ עַל מוֹת יְשׁוּרִים.	וְלֹא יִתְאַבְּלוּ בִי וְתִאבְּלוּם.
וְתִצְרִיִם אֲשֶׁר הֵם פְּשָׁעֵיִים.	וְתִשְׁשִׁים יִמְצְאוּ עִבְדִּי וְתִשְׁמַר,
כַּמֵּסִים פְּתוּמוֹרִים פְּשׁוּרִים.	יִנְחֲמוּן כֵּל בְּחַמּוֹת הֵן בְּרִי אִישׁ,
וְגַם בְּבוֹרֵי חֲשֵׁבִים פְּחוּרִים.	וְכָל פִּשְׁפִּיל בְּיָמֵי הָיָה מְשֻׁשׁ,
בְּיוֹמֵי נִפְתּוֹת פֶּאֶה שְׁעָרִים.	בְּכָל יוֹם יִמְצְאוּ שְׁעָרֵי תִבְעוֹת,
כִּי־אֵל תִּפְּזֵן וְיִפְּזֵן כֵּל זְבוּרִים.	מְכַבֵּד מַעֲשֵׂוֹת הַיָּד, וְכִי מֵן
עֲמֻרְשֵׁינִי סִאֵר מִיָּמֵי נְשׁוּרִים.	שְׁמֵרְשֵׁינִי כְּכֵל יָמִים, לְמַעַן
אֲשֶׁר הִבְבֵּא אֵלַי בְּיָמַי סְפָרִים,	בְּזִמְתֵּךְ שִׁנְגֵת נִמְצְאוּ בְּךָ
וְאֵיךְ פְּתִישֵׁה וְלֹא תִחַד גְּדוּרִים,	וְשֵׁם כְּתוּב לְחַלֵּל לְלֵל שְׁבִיעִי.
וְתִשְׁלַחֵם אֵלַי כֵּל הַעֲבָרִים."	לְתַפֵּי אֲנֻרוֹת בְּרִד אֲמַנְתָּ

ויען ויאמר אלי ציר השבת: "הגד הנני לה אשר תביאו תלמידך אתמול אל ביתך ספרים פירוש התורה, ושם כתוב לחלל את השבת, ואתה תאמר מתוך בעבור כבוד השבת להלחם בלחמת התורה עם אויבי השבת, ולא תשא פני איש."

ואיכץ, ותתפעם רוחי עלי, ונפשי נבולה מאד. ואקום, ותסתי בערה בי. והלבש בגדי וארחץ די, ואוציא הוציה הספרים אל אור הלכה, והנה שם כתוב פירוש יצוה ערב ויהי בקי" (בראשית א ה), והוא אומי: "כאשר היה בקי יום שני אז עלה יום אחד שלם, כי הלילה חלף אחר היום" וכמעט קט קרעתי בגדי, וגם קרעתי זה הפירוש, כי אמרתי: "שוב לחלל שבת אחת ולא יחלל ישראל שבתות הרבה, אם ירא זה הפירוש הרי. גם נהיה כלנו ללעג ולקלס בעיני הערלים". ואתאפק בעבור כבוד השבת.